VIIKONVAIHDE

PERJANTAIVIERAS

Tammimetsä

Olin äskettäin istuttamassa tammen taimia viljelystä hylätylle joutomaalle. Tammien lisäksi istutimme lehmuksen, vuorijalavan, saarnen ja pähkinän taimia. Ja ennen kuin kukaan ihmettelee, mistä taimet ovat peräisin, kerron niiden olevan joko siemenestä tai terhosta kasvatettuja tai kotipihan ruohonleikkurilta tai siimaleikkurilta säästettyjä.

Tammet ja muun metsän istutti Kaunis Maa ry, joka on luontoa harrastavien ihmisten yhdistys. Ideana on täydentää virallista luonnonsuojelun järjestelmää, erityisesti pienten luontokohteiden ja perinnebiotooppien osalta. Tämä yhdistys ei osta maata, vaan pyrkii suorempaan vaikuttavuuteen.

Tammimetsä istutettiin moottoritien kupeeseen Tampereen eteläpuolelle. Tämä sijainti nostaa metsikön esteettistä ja ekologista arvoa, kunhan puut kasvavat ja alkavat näkyä autoilijan silmiin. Siihen menee ehkä 20 vuotta. Parhaimmillaan paikan ohittaa 30 000 autoilijaa vuorokaudessa.

Istutuspaikka on ollut muinoin Vähän Tervajärven lehtomainen saari, joskus lämpökauden aikana. Seudulla on asuttu aina, ainakin arkeologisten löytöjen mukaan. Koska vasarakirveskansan sikatalous perustui muun muassa tammenterhoihin, on tälläkin alueella kasvanut joskus luonnonvaraisia tammia. Lehmuksia eli niinipuita oli keskiajallakin niin paljon, että pitäjän tämä kolkka oli niistä kuuluisa.

Tämä taustaselitys sen takia, että kerran raivatun pellon metsittäminen on aina harkintaa vaativa ratkaisu. Emme vielä tiedä milloin, mutta joka tapauksessa aika piankin on tuleva aika, jolloin kaikki Suomenkin pellot tarvitaan ruuan tuotantoon. Jos on kerta kaikkiaan pakko tavalliseen tapaan metsittää pelto, on koivu paras puulaji. Se on valoisa, mantua parantava laji, jonka voi jalostaa tarvittaessa polttopuuksi vaikka kesken kasvuaan.

Me tammia ja muita jalopuita istuttaneet katsomme kuitenkin 400 vuotta eteenpäin. Hyvällä onnella paikalla on silloin ryhmyinen Sherwoodin metsä, jota käydään kauempaakin katsomassa.

Mutta sitä ennen on nähtävä vaivaa. Alue on aidattava, etteivät jänikset, metsäkauriit, peurat ja hirvet pääse lehtipuilla herkuttelemaan. Heinä on pidettävä kurissa, jotta pienimmät taimet selviävät. Ja vaivaa voi myös olla jyrsijöistä, jotka saattavat innostua lehtipuiden makoisasta kuoresta, ellei taimia suojata.

Tällä puuhalla on ekologinen ja tutkimuksellinen puolensa. Jalopuumetsikön kehitystä seurataan siitä näkökulmasta, miten eri puut luovat ympärilleen uutta ekosysteemiä. Mitä uusia lajeja alueelle tulee? Missä järjestyksessä? Miten eliöstö monipuolistuu? Onko taimien juuripaakkujen mykoritsoilla vaikutusta ja jos on, millaista? Mitä pesiviä lintuja metsikkö vetää puoleensa?

Tammi on avainlaji, jonka olemassaolo mahdollistaa 350 muun lajin ilmaantumisen. Luultavasti tammesta riippuvaisia lajeja on paljon enemmän, koska haavankin sanotaan ylläpitävän tuhat muuta lajia!

Lähtötilanne on karu. Istutushetkellä hylätty pelto kasvoi juolavehnää ja horsmaa. Mantukerroksessa talvehti toukka-asteella joku yökkönen. Siemenpankkia pellossa tuskin on, niin kauan sitä on viljelty. Moderneilla menetelmillä aina 1990-luvulle asti.

Koska tammi alkaa tuottaa terhoja jo 15-vuotiaana, on muuan havainnoitava seikka siinä, miten kauas eläimet terhoja kuljettavat. Onko asialla orava, pähkinähakki vai ehkä supi?

Kun aloin tätä juttua kirjoittaa, pomppi ikkunan takana parvekkeen leveällä kaiteella oikein läski vihertikka. Se ei ehdi uudesta metsiköstä nauttimaan, mutta ehkä joku tikkojen sukupolvi aikanaan.

JUHA KUISMA on kylien liiketoiminta-asiamies.

KANSAN SUUSTA

Kohtuus, terveyden äiti

Kun maan antama ylijäämä oli pieni, oli tärkeää elää kohtuullisesti. Ylijäämä piti säästää pahan päivän varalle.

Tätä entisaikojen asennetta kuvaa Sananlaskujen kirjoittaja, joka pyytää, että ei saisi köyhyyttä eikä rikkautta. Rikastuminen saattaisi tehdä ylpeäksi, köyhyys varkaaksi.

Sitten maan sisästä alettiin porata fossiilisia polttoaineita. Ylijäämä kasvoi ja talousjärjestelmä muuttui. Kohtuudesta tuli talouskasvun jarru, ahneudesta välttämättömyys, joka pyörittää talouden rattaita.

Tänä päivänä bussilastillinen maailman rikkaimpia ihmisiä omistaa yhtä paljon kuin 3,5 miljardia köyhintä yhteensä. Talouskasvua tarvitaan – mutta ei tuloerojen kaventamiseen, vaan siihen, ettei tuloerojen kasvaminen rankaisisi köyhiä liikaa.

Kohtuullisuus on terveyden äiti, sanoo eurooppalainen sananparsi. Kohtuuttomuus sairastuttaa, minkä tietää liian moni alkoholin, sokerin tai suolan suurkuluttaja.

Kohtuuttomuus – olipa kysymys liian paljosta tai liian vähästä – pilaa kaiken, sanoo tanskalainen viisaus. Kaikki voi viitata vaikka koko maapalloon. Ihmisen kohtuuttomuuden sairastuttaman pallon oireita on esimerkiksi tämä: selkärankaisten eläinten lukumäärä on pudonnut 40 vuoden aikana puoleen.

Liika vie tuhoon, sanoo burmalainen, mutta kohtuus on lääke. Napajäiden sulaessa tätä lääkettä tarvitaan kipeämmin kuin ehkä koskaan.

TOPI LINJAMA

MIKKO MAKKONEN

Heidi Svahn, Teija Tammikumpu, Riitta Kangas, Sari Suvanto ja sukkien taakse jäävä Eija Sinkkonen ovat iloisia kutojia, joista on mukava ajatella lahjasukkiensa saajia.

Kaksinkertaista iloa: antaa ja saada!

Lehmät, kissat, luonto, tähdet, seurakuntatoiminta, rokkimusiikki, korut ja kauneus. Siinä esimerkkejä vanhusten lempiaiheista, joita sukankutojat ajattelevat lahjasukkia neuloessaan.

JOENSUU (MT)

Puhelias naisparvi on jo levittänyt valmista sukkasatoa pöydälle ja alkanut kodikkaasti kutoa uutta. Entuudestaan toisilleen tuntemattomat naiset ovat löytäneet toisensa Joensuun kaupungin kulttuuritoimen perustamalta Facebook-sivustolta.

Siellä Villasukkavirta-nimellä kulkeva tempaus kokoaa kutojia tekemään hyvää: mummeista ja vaareista on vanhuspalveluyksiköstä saatu nimetön lista, jossa näkyy jalan koko, harrastukset tai ainakin jokin elämän tärkeä asia. Näille vanhuksille sukat lahjoitetaan muutaman kuukauden kuluttua.

Eija Sinkkosen puikoilla olevassa sukassa lukee isoilla valkoisilla kirjaimilla ”ilovaari”, joka on joensuulaisen rokkitapahtuman nimi.

”Tässä keräyksessä on erityistä se, että neuloessaan tietää sukan päätyvän jollekin erityiselle henkilölle. Kyllä mielelläni tapaisin näiden sukkien saajan. Hän oli laittanut elämänsä tärkeisiin asioihin Ilovaarirockin”, 56-vuotias Eija Sinkkonen kertoo.

Sinkkoselle tapaaminen vanhuksen kanssa olisi mukava tapahtuma, mutta osa ryhmäläisistä pitää tempauksessa hyvänä juuri sitä, että ei tarvitse itse sitoutua viemään lahjaa perille asti.

Neulominen riittää

”Olen miettinyt, että jossain vaiheessa elämääni haluaisin käydä kävelemässä vanhusten kanssa, mutta nyt työ ja perhe vievät aikaani ja voimiani. Siksi tuntui mukavalta, että voin olla auttamassa ja ilahduttamassa ihan vain neulomalla – vaikka ainoastaan tämän yhden parin villasukkia”, 47-vuotias **Riitta Kangas** sanoo.

Sari Suvanto muistuttaa, että neuloessa ajatukset virtaavat ja keskittymiskyky muihin asioihin säilyy, joten neuloa voi missä ja milloin vain. Kaikki sukat löytävät aikaa myöden paikkansa, hän vakuuttaa.

Hän otti kunnianhimoiseksi tavoitteekseen kutoa kissoista pitävälle mummolle kissasukat, joissa on peräti kaksi kattia.

”Tässä kampanjassa ei tarvitse miettiä, kuinka toimitan sukat perille. Riittää että kutoo vain.”

Henkilökohtaisuus tärkeää

Joensuun kaupungin kulttuuripalveluissa sukkakampanjaa koordinoiva **Hanna Vienonen** näkee neulomisessa ilahduttamisen lisäksi kulttuurisen ulottuvuuden:

”Ylläpidämme näin käsityötaitoa, perinnettä, yhteisöllisyyttä ja korostamme henkilökohtaisuutta.”

Hän pohtii, mahtaako idea levitä muualle Suomeen.

”Keräyksiä on paljon, mutta meillä ideana on yksilöllinen lahja ihmiseltä ihmiselle. Mukaan laitetaan tervehdyskortti neulojalta.”

Joensuussa kulttuuritoimen ja vanhuspalveluyksikön välinen yhteistyö aloitettiin Kotilahden sairaalasta.

Siellä noin 150 vanhuksesta osa on jo vuodepotilaina, osa liikkuu vähän, osa kärsii pahoista muistihäiriöistä tai ei pysty enää puhumalla ilmaisemaan itseään.

”Lämmin sukka tuntui siltä, että se voi ilahduttaa jokaista jollain lailla”, Vienonen perustelee.

Kulttuurin virtaa -nimellä kulkee hankekokonaisuus, johon opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt 60 000 euroa täksi vuodeksi.

Rahalla on palkattu koordinaattori Hanna Vienonen, joka villasukkakampanjan lisäksi organisoi muun muassa koululaisille paikkoja orkesteriharjoituksiin ja taidenäyttelyihin.

LIISA YLI-KETOLA

Yksilöllisiä lahjoja vanhuksille. Näitä sukkia kudottaessa on ajateltu juuri tiettyä ihmistä ja hänelle tärkeitä asioita, kuten luontoa, kauneutta ja lintuja.

Entuudestaan toisilleen tuntemattomat ja Facebookin yhdistämät naiset ovat tänä syksynä jakaneet käsitöiden iloa. Vasemmalta mummo- ja vaarisukkia kutomassa Heidi Svahn, Teija Tammikumpu, Sari Suvanto, Eija Sinkkonen ja Riitta Kangas.

Sukkia myös asunnottomille

Villasukkia ajatteli myös A-klinikkasäätiön keskustoimistossa työskentelevä **Lauriina Peräjärvi** viime kesän helteillä.

Hän ideoi sukkakampanjan tänään vietettävään Asunnottomien yöhön, jolloin 1 500 sukkaparia luovutetaan niitä tarvitseville.

Tämäkin kampanja siivittyi Facebookin kautta.

Kutojat lähettivät villasukkia postipaketteina ja kuljettivat niitä henkilökohtaisesti A-klinikkasäätiön keskustoimistoon Helsingin Pasilaan ja alueyksiköihin eri puolille Suomea.

Kutojien valtaenemmistönä ovat olleet yksittäiset ihmiset. Heidän ajatuksistaan kertovat pienet kirjelappuset, joita on laitettu sukkalähetysten mukaan.

Niissä toivotaan lämpöä sukkien saajien elämään.

”Sytytä tähdet niille, jotka yötä käy”, kuuluu yksi viesteistä.

Tuusulalainen **Marjaana Hakkarainen** kutoi keräykseen seitsemän sukkaparia.

Osan hän teki lahjoituslangoista.

Hakkarainen näkee, että sukkakeräys kodittomille on sekä konkreettinen että symbolinen teko.

”Itse kudottu sukka on kodikasta antaa, se on sellainen sydämellinen ele.”

JAANA KANKAANPÄÄ

LIISA YLI-KETOLA

Asunnottomien yön Helsingin päätapahtuma pidetään tänään perjantaina Vaasanaukiolla alkaen kello 17. Sukkia jaetaan myös muun muassa Hyvinkäällä, Tampereella, Jämsässä, Lahdessa, Kotkassa, Salossa ja Turussa.